

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

25 сот.

Przewodniczący: Mikuszewski w.  
Madrński w. Za zgodność: Lipanowicz  
starszy notariusz



# Оборона прав рідної мови

в гр.-кат. церкві.

II.

Польські формуляри. — Священники „парохіальними урядовцями“! — Кари, присуди й касації Найвищого Суду. — Чортківське староство не дає за виграну.

Понад усякий сумнів стверджуємо, що за часів Австрії впродовж довгих років не було „іншого погляду“, як висловлений Найвищим Судом у Варшаві, який мав би претенсію признати йому слушність, а спеціально не було тих „інших публичних оглядів, які обіймалиб дізнання (розум, гр.-кат. парохів) „представлене в агаданім присуді Найв. Суду у Варшаві“ (24. V. 1930, II. З. К. 686).

В 1929 р. видало польське мін-ство справедливості ті самі формуляри свого видання № 1. під тою самою назвою і на основі того самого розпорядку б. австр. мін-ства справедливості „Спис случаів смерті для парохіальних Урядів, Мін. Справедл. Ч. 5122/1900 Пр. 13771/28 М. для повітових Судів“ (вже без п. к.), а пізніше вже „до городських Судів“ також на підставі досі обов'язуючого — вище цитованого — рескрипту мін-ства внутр. справ з 9. III. 1900 ч. 3257 мін. справедл. Ч. 5122/1900, але вже під зміненою назвою „Спис случаів смерті для парохіальних урядників“ (sic). На цих, лише у польській мові виданих друках, гр.-кат. парохі висилали згадані викази до городських судів по українськи, хоча перехрещено їх на „парохіальних урядників“.

Шойно при кінці 1929 р. повітове староство в Чорткові першим своїм розпорядженням з дня 23. IX. 1929 ч. 8359 і далшим з 9. X. 1929 ч. 6709/29 та ще „пригадкою“ з дня 14. I. 1931 ч. 4927/30 „просить, грозить, пригадує і т. д. обов'язок гр.-кат. парохів як урядників цивільного стану по думці лизкового розпорядку з 1924 р. вживати державну мову“. В той спосіб помаленьку, літами від 1928—1930 р., пригрозившись незаметно і без розголосу ціла кампанія проти законом оправданих виказів померлих осіб і нешлюбних дітей у рідній мові!

За тими — чи не першими в цілій Польщі, — погрозами пішли відомі кари і карні накази в дорожній адміністраційно-карній, вимірені окремим судом в Чорткові, який наложив староством кари підносив до найвищого виміру у сумі 100 зол.

Всі ті накази, через спротив інтересованих гр.-кат. парохів, були предметом окремих судових розправ, а вкінці в дорожній касації Найв. Суду у Варшаві ріши в своїм основнім рішенні (оречення II. З. К. 483/30, II. З. К. 686/29, II. З. К. 674/30 і багато ін.), що: „закон з 31. VII. 1924 ВДЗ. № 73 п. 724 про державну мову не містить ніякої карної санкції, ані навіть побіжної декларації, що незастосування себе до її приписів має підлягати карі, а тому візвання судової чи політичної влади, які є скермовані до гр.-кат. парохів і поручають їм, з покликанням на цитований закон, предклатати властям урядові викази і виписки з метрикальних книг у державній мові, хоч би получені з загрозою, що непристосування себе до того поручення буде каране в дорожній карно-адміністраційній, — не може заступити бракуючої в законі карної санкції. Бо політичні влади можуть загрожувати кара-

ми тільки в тих випадках, в яких уповажнюють їх до цього закони, а такого уповажнення нема в законі про державну мову. Покликування себе на припис § 7. цієї розп. з 20. IV. 1854 ВДЗ. австр. № 96 не видержує критики, бо — згідно з тим параграфом — карі, означені у § 11. того розпорядку, підлягають проступкам проти заборон, виданих політичними і поліційними властями в обсягу ділання тих властей, отже проступки проти заборон, видавати які доручили цим властям обов'язуючі правні приписи“.

Всі ті рішення повітового староства в Чорткові та присуди окружного суду в Чорткові, котрі ідентифікувалися з тими рішеннями, опиралися з одного боку на законі про державну мову (зак. з 31. VII. 1924 ВДЗ. № 73 п. 724), а з другого боку також на давніх рескриптах і універсалах б. Австрії, за якої часів такий обов'язок гр.-кат. парохів нібито мав існувати!

Найвищий Суд у Варшаві не найшов ніякого правного припису, ані в обов'язуючій тепер новім польським законодавстві, ані в давнім законодавстві за часів б. Австрії, ухилив всі рішення та признав всякі кари і примус гр.-кат. парохів зладжувати викази в державній (польській) мові за неусновані!

Здавалось би, що в наслідку таких наглядних доказів дотеперішньої багато-літньої прак-

тики справу остаточно полагалось й осудити, головном численним рішенням такої поважної інституції, одинокі і виключно управленої до інтерпретації законів, — як Найв. Суд у Варшаві. Але це так тільки здавалось!

Староство у Чорткові, чи з власної ініціативи, чи може хитро поінформоване яким іншим чинником, не давало за виграну навіть по тих численних рішеннях Найв. Суду у Варшаві. Покинувшись тепер на розп. През. РП. з 23. III. 1928 № 36 ВДЗ. п. 342 „про примусове поступування в адміністрації“ приміювало грошову кару в квоті 50 зол. так, якби той закон давав староству, — як владі загальної адміністрації право вимушувати для своїх законом неуснованих розпоряджень послух і їх примусове виконання. Чортківське староство рішеннями з 15. II. 1931 ч. 39/30 (отже вже по згаданих рішеннях Найвищого Суду у Варшаві) покликується на свої попередні розпорядження з дня 23. IX. 1929 ч. 8369 і з 9. X. 1928 ч. 6029/29 як також видану на їх підставі пригадку з 14. XII. 1930 ч. 8729/30, — не прийняло цілого ряду українських виказів померлих осіб і нешлюбних дітей, предложений городському суду в Чорткові; рівночасно, нібито на основі арт. 8. 14. 15. 45—48 розп. През. РП. з 22. III. 1928 ВДЗ. № 36 п. 342 про примусове поступування в адміністрації примінило проти гр.-кат. парохів грошові кари в квоті по 50 зол. за кожний виказ, накладаючи знову „примус зладити згадані викази в державній мові“ та ззиваючи предложити ті самі викази в державній мові під загрозою нової грошової кари!

Д-р Остап Юрчинський.

(Продовження буде.)

## З еміграційних справ.

Поляки в Канаді.

Інформаційний Бюлетень Польської Морської і Кольоніальної Ліги подає таку інформацію про положення поляків у Канаді:

„Завдяки зміцненій протипольській агітації, що її ведуть місцеві шовіністичні сфери і українська преса, взаємини між українцями і поляками в Канаді в останніх часах значно погіршилися.“

Одначе назагал польська еміграція в Канаді зберігає свій стан посідання. Статистичні дані, що їх виготовив польський консулят, стверджують, що 80 відсотків муштин польської національності є одружених з поляками, а 81 відсотків жінок польської національності вийшло за поляків. Що торкається мішаних польсько-англійських подружж, то аналогічні цифри виносять 3 до 6 відсотків. Зате зглядно численні є польсько-українські подружжя, що треба пояснити спільним походженням і приналежністю до одної суспільної верстви малорільних.

Випадки денационалізації на річ пануючої англійської національності в Канаді є рідкі. Натомість частіші є випадки денационалізації в користь української національності, передовсім там, де поляки творять по селах меншість“.

Банкротство кольонізації в Перу.

Голосно рекламована в пресі і з великим накладом гроша приготавлювана польська ко-

лонізація Перу, виказує цілковиту нереальність. Кооператива „Польська кольонія“ зуміла заохотити до виїзду лише незначне число емігрантських родин, які відважилися виїхати в далеку дорогу, щоби осісти в недоступних пралісах над берегами ріки Укаялі. Довгий час не було вістки, як живеться польським піонірам, що дали себе ужити за знаряддя ризикового кольонізаційного експерименту. Шойно тепер справа вияснюється.

У перувійській пресі появилися довгезні статті під наголовками: „Відібрати полякам кольонію“, — в яких невідомі автори розкривають пекло польських кольоністів. Так само і в варшавській пресі находимо критичні завааги на тему перувійського експерименту, який автори називають непередуманим, а навіть шкідливим.

Одночасно з тим прийшли вістки, подані ПАТ-ом, що яких п'ятьдесят осіб зпоміж польських кольоністів покинуло монтанські безлюддя і перейшли границі Бразилії. Крою справді очайдушний. Бо не треба забувати, що перувійська Монтанія межує з такими самими пралісами бразилійської Амазонії, що на просторі тисячі кілометрів часами не можна зустріти людського життя, що нема ніяких комунікаційних доріг і що лише людина, доведена до розпуки, може поважитися на мандрівку тими безвістями.

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 19. ВЕРЕСНЯ 1931.

ЯР. МАНДЮКОВА.

## Слідами козацької слави.

Як прийшло до виїзду. — Ідемо вночі. — Біля сільського кладовища. — Наш провідник. — В Радивиліві.

— Ідемо під Берестечко! Доконче Ідемо! Там побачимо славі козацькі могили, побачимо ті поля, на яких билася наші предки...

— Справді, знаменита думка, тільки треба розпитатися, куди їхати, візком чи поїздом, в який бік, ну — і скільки це коштуватиме.

— Ха, ха, ха! Зараз видно старого скупия-дранця. А де? А коли? А зачим? А пощо?... Ви тільки гляньте на молоді: не надумується довго, Ідемо, так Ідемо. Ціль гарна, подумайте тільки: побачити ті берестецькі поля, де боролися наші герої, почути шепіт коминів, мати картину битви перед очима! Вам ніяка історія не зуміє розказати про це, ніякі уста оповісти, ви наглядно мусите перекопатися про все.

Так ініціаторка прогулянки з патосом виклала всі користи прогулянки й заохочувала до їзди.

Товариство дало перекопатися. Стали лабугувати над пляном прогулянки, розложивши мапу й доглянувши над рікою Стиром маленьку точку й напис „Берестечко“. Ось тут під нашої подо-

рожі! Рішили їхати вночі, бо поїзд Іде до Радивилова тільки двічі в день. Краще їхати вночі. І ми Ідемо.

На дворі вітер, зовсім темно, перша вночі. Місяць потрохи добувається зпоза гори, моргає одним оком, ще хвилинку наче заспаний, лійливо протирає очі, та враз нагальним рухом відторгає з обличчя хмару й радісно сміється до товаришок-зірок. Вони вміють обскакують його з усіх сторін, та він якось конирсаючися, скидає кілька лискухих світлячків до долу. З важким стоном, черпаючи довгі світляні круги, падають вони на землю, розбиваючи носа.

Рушаємо в дорогу візком. Маємо з собою двоє дітей і вони нам розвеселяють їзду, щораз шебечуть, сміються й дивуються, чому це небесний віз, хоч зі зломаним дишлем, так хутко Іде за ними. Придорожні дерева виростають у їхній уяві на страшних звірок, що широкороззяленими пащами нахиляються до них і кланцають зубами.

Товариство, прочуваючи зі сну, починає жартувати, хоча це година днів.

Переїздимо біля сільського кладовища і жарту втихають: ніхто ніби не боїться, але кожен крадьки зиркає, чи візка де часом не чіпляється якась заблукана душечка.

З деяких хат блимають слабонькі світельця, які то миготять, то зовсім пригасають, то знова відживають, наче граючись у прижмурки.

На широких полях поза олеським замком глибоко відлихаємо та розкошуємося пахощами

сіножатей, але візок починає порядно підскакувати на вибоях, які повибила худоба, що тут ходить на пасовисько, тому всі сідорочно тримаються поруччя, щоб не вилетіти.

Минаємо Кути, велике, чисто українське село і доїздимо до стації, а радше будки, на якій видніє гордий напис „Коити“. Як світ-світлом во снілося нашим Кутам стати колісць „Контон“. І неграмотично, і неестетично.

Поволі витарабанюються всі з візка та присідають на дрисни, вичікуючи поїзду наче спасення. До нас підсувається з темного фону шид висока старт з ліхтаркою на грудях, яка показується будинком. Він дружно підходить до нас і розказує, як то кілька днів тому переїхав поїзд чоловіка. Ось зпоза насипу виїздить поїзд і не видно його, — а рампи нема... не ставлять; щораз тут нещастя бувають.

Ралпом зпоза темного горбка, моментально, наче кинення кіновим прожектором, появляється поїзд. Повстає рух у малій будці й кілька заспаних подорожних притягом вскакує у вагон, переповнений пасажирями, які з неохотою підтягають під себе простягнені ноги.

Після переїзду трьох стацій стаємо в Радивиліві, давнішому російському городі. Саме третя година ранку, ще зовсім темно. На тлі високих дерев видно великий будинок двірця, в середній михтїть оокочена лампа, під брудними стінками дві поломані лавки, — ось і вся обстановка. Напроти лавки митний уряд.

(Продовження буде.)



Заінтересовані в колонізаційній сфері оправ-  
дують перувійський експеримент тим, що одво-  
часно з поселенцями випікає до Перу також  
жмика інтеґреґентів, що мала різні спекуляцій-  
ні наміри. Ці інтеґреґенти осли в місті Ікіто і  
коли побачили, що для них не буде там інтересу,  
почали вести розкладову пропаґанду серед  
польських колоністів і вони то мають бути ав-  
торами статей з наклепами у перувійській  
пресі. Аргументація оборони слаба й не витри-  
мує критики. Банкротство перувійського експе-  
рименту було нагальне вже в самому своєму зарод-  
ку і реальнодумуючі польські еміґраційні по-  
літики це давно передсказували. Утопія велико-

державної колоніальної політики взяли верх.  
Тепер шойно бачимо наслідки.

Фактом є, що польські колоністи розчарувалися, що їм важко жити в нових тропічних умовах, і що тому лише рішилися на втечу в цього південноамериканського раю. По найновішим вісткам з числа тих, які покинули перувійську Монтею, п'ятнадцять родин прибуло до Куритиби в Бразилію. Де вони заклали польські харитативні установи і де мають їх поселити на ріалі. Сапом: справа польської колонізації в Перу показала себе вповні невдачим експериментом.

З Українського Університету

у Празі.

Вписи на факультети філософічний і юридичний.

Український Університет у Празі) починав одинадцятий рік свого існування. Записи слухачів на обидва факультети (фільософічний і правничий) на зимовий семестр 1931/32 акад. почулися з днем 24. вересня н. р. в помешканні канцелярії Університету — Прага, II, Штеня-ска вул. ч. 49/II.

Для запису в число звичайних слухачів тре-

ба предложити натуральне свідомство з латинською мовою; без латинської мови абітурієнти середніх шкіл можуть бути прийняті в Університет як надзвичайні слухачі при умові, що вони додатково складуть цей іспит при Університеті.

Виклади в Університеті розпочнуться в першій половині жовтня ц. р.

„Ревізія“ в Народнім Домі

„Курер Львовскі“ довідується, що в Народ-  
нім Домі у Львові відбувається ревізія, розпо-  
ряджена воєнкомом. Тому, що голоси „Діла“ в  
справі скандальної господарин комісари пос.  
Бачинського в під інституції падають правильно  
жертвою конфіскації, подімо цим разом голос  
загального польського делітника:

„Випадало би приписувати такому розпорядженню, бо в нашому органі кілька разів ми змагалися, щоби остаточно, разів відрізняла васлуку в господарини посла в ББ п. Мих. Бачинського в Народнім Домі. І всьо було би добре та адалалося би, згідно в приписамі, якби не одно — але!

Не хочемо в нікого вмовляти, що ревізійська комісія дістада в гори інформацію, як має п. поїхати в БВ ревідувати, але якщо комісія мала якнайкращу охоту і якщо ліквідаційска інте процювала, чи не будучи ітавмиченою в цілу го споларку Народного Дому, при своїй найкращій охоті зможе дібати до ядра правли?

Дамо-длі вияснення такий приклад. Касова книжка виказує надаток на організаційні цілі 100 дол. і 500 дол., т. Бачинський як комісар по асигнації підписав і всьо в порядку, отже в комі-

сім мусить ней видаток апробувати. Але чи тих 100 дол. або 500 дол. п. Вачинський не дав подати В. або К. а БВ того комісія вже сконтролювала не може, тим більше, що п. Вачинський заявив, що послам а БВ їх не дав, а таким разі хіба самодія себе їх заарав, а тоді вже прокураторія повинна була цю справу зайнятися. Не хочемо без провірення прокураторією нікого похибно обвинувачувати а тим менше п. Вачинського, але згорюний розум наказує, що в таких ренній повинні вати участь перш усього давні члени прибічної ради, які одинокі могли би внаслідок такі і подібні видати.

Дімо другий приклад: яка вилучена 400 зол. рощодою на подорож до Візні або Долини. Асигнат підписав п. Бачинський і, якщо було би в порядку, але чи нагадали таку подорож відбулася і в якій ціні, чи може ті гроші залишати іншим? Того комісія має не викривати без допомоги членів бурної прибутної рази. Отже якщо до справляння як всіх відміток, асигнат і документів не повинні чекати давних членів прибутної рази й осіб, яких вилучувалося, то згорні можемо сказати який буде вислід тої цінавої „ревізії“ п. посла в ВВ.

**Виставка  
французького та італійського мистецтва.**

Отворення в неділю 20. ц. м. в Нац. Музею.

В неділю 20. вересня в год. 11.30. буде відкрито в Національнм Музеї, Мохляцького 42, перша виставка Асоціації Незалежних Українських Мистців в участю запрошених видатних сучасних французьких та італійських малярів і Української Паризької Групи. Ця виставка викличе безумовно величезне заінтересування всіх любителів мистецтва, бо це вперше у Львові є нагода побачити в оригіналі праці передових митців і західно-європейським мистецтві людей. Імена Пікасо, Серапіні, Олі, Лерона Шагала, Фужіта

говорять самі за себе. Не меншу увагу притягують незвані дотепер нашою широкою загалом праці наших париських мистців, як Гаузенка Гордицького, Грищенка, Перебийнуса та інших. З львівських мalarів бере участь рідшею відомістю мистець О. Новаківський, якого виставлені праці викликають незвичайно інтересу факту розвитку його великого й цінного таланту. Виставка потраває до кінця жовтня. Найближчі дні в афішах.

**Свідків не спроваджатимуть на кошт державного скарбу.**

На засіданні польської ради міністрів коім податку від пива, вина й меду ухвалили також прискорити карні розправи та зменшити вилатки, зв'язані з тим. М. ін. скасують припис про

обов'язок судді спроводжувати на кошт державного скарбу кожного свідка, хоч би він менше наїздавше.

## Ганді про силу нації.

В переїзді крізь Марсєлю до Л'юндону на конференцію "круглого столу" провідник гідуського незалежницького руху Ганіс заго-стив до місцевого Дому студентів і на промо-ву представників французьких студентів відповів:

Я також студент, як ви, бо яучас все і чим більше студую життя, тим більше освідомлюю собі мою ігноранцію. Світлом, якого Бог мені узяв, хочу поділитися з моїми земля-ками. Мою відвагу, призначену вправді для гідуського народу, можуть читати всі народи і найгорячішим моїм бажанням є, щоб воно ділило до всіх народів. Доктрина наша каже, щоб не вживати насильства. Є це найважливі-абура, найсильніша зі всіх. Сила не означає сили м'язів, які не кінце потрібні. Сильні

жидівський дух, це конче потрібне. Я міг би навести тут приклади тисячі жінок, що в далекіх гіндукусах закутаних для добра нашої справи в інтерпрізі побой буками. Відвага душі це єдине, що варта і слід культивувати. Вбивати і бути вбиваним це у хвиляні акції для прован відваги, але доставати удари, це вбиваючи їх, це вивча форма відваги і хоробрости. Такої саме відваги ми навчилися в Індії, де минулого року ми довели її до вершка. Десяти тисячі гіндусів добровільно шумали терпіати. Це єретою кайраційний спосіб очистити себе. Народи трітати свою волю наслідком власної слабости. Нинішній нарід не може бути поневоленням, якщо сам не хоче і як сам добровільно це не згодиться.

## Підвишка податків.

Про податкову реформу, яку приготував міністерство скарбу, подає преса такі подробиці. Одним з найважливіших змін будуть податки при впаденні оборотного податку. Ці гадули промислу й торгівлі, що найбільше пострадять від теперішньої господарської кризи, будуть на основі проекту користуватися значиними зобов'язаннями в платенні оборотного податку на довгий час.

Крім того, передачені індивідуальні податки відповідно до статусу підприємства. Тому, що наслідком тих податків при обороті товару податку повстане нездобір в бюджеті, проектується підвищення податкового і майнового податку та сплати цих податків. Одночасно вимогається проект закону про оподаткування пива і меду, наслідком чого ці алкогольні напитки подорожують.

Двобій — намірене вбивство.

Між змінами, які вводить кодифікаційна комісія в кримінальний кодекс, неходимо також нові постанови про добої. На їх основі добої не намірена відмінити, за яке встановлюється кара 5 до 15 днів в'язниці. Відповідальність падає також на сексуальні. Відноситься це не тільки до майбутніх добоїв, але й до визнання. Крім того зменшено правий кріпості 1 людини беруть участь у добої, мають бути суджені як зазначені в добої.

Після невдалого перевороту.

Югославійська поліція арештувала, як відомо, провідника невідомого австрійського перевороту, х-ра Пфрімера, в Марібошу (Марбурзі) і відставила його до Любляни. Дуже правдоподібно, що югославійська влада відставити його поза границю як небажаного чужинця.

"Н. Ф. Прессе" оголошують розмову свого  
кореспондента з 4-ром Пірміром у Марібоуні.  
Д-р Пірмір був зовсім здоманим і заявив,  
що замах не вдався з причини зради. Присут-  
ній при розмові сенс Пірміра заявили коро-  
спондентів, що заведе також військову упов-  
ня. Замах мав на меті здобути Стірню, Гор-  
Австрію і Зальцбург, після об'єднанні піддан-  
ці Гайзера мали рушити концентровано на Ві-  
ден. Зогляду на сподіваний опір населення  
німецького гарнізону Гайзера планували ви-  
володження Відня.

**Обструкція.** Окремі ліварі надають справді незвичайні імпульси, досягає при цьому природної гіркої води „Franciszka Józef” у хребті, що не дає сильний спосіб життя.

## Неспокій серед англійської флоту.

У зв'язку з відкриттям маневрів англійським атлантистською флотою поблизу Іспанії, що приводило до цього був бунт моряків. Заохочення почалося манузою і недалі в містечку Імператороу у північній Шкоції, де 700 моряків виступувало ніче з протестом проти обійзнення платень. В поперодок акція поширилася. Моряки вчували дальше, нарадижувались, і протидіявали редукціям, і не дозволяли кораблям відійти на море. Насліаком того уряд адміраліції відіслав на усю флоту, що була в маневрах біля берегів Шкоції, до портя ста пілонування. Флота складалася зі 40 боєвих одиниць і 15.000 осіб загати.

Уряд приймає адміраліті розглянуту прохильно пропозицію моряками резолюції. Нанкігійських кораблів, що знаходяться на китайських водах, панує також незадоволення рішенням обійтися платенням.

Довкола замаху під Буда-  
пештом.

Дотеперішній авіахід докопався і справу комуністичного замаху на потяг під Будапешт. Його представляє так: Арештований електротехнік Марган Лайлоша писав картку, надану на місці замаху і брав участь у виконанні замаху. Загальною думкою, що бомбу сфабрикували комуністи в Будапешті. Досі арештовано 50 осіб. Урядом стверджено, що в катастрофі загинуло 21 осіб і 15 найважче травмованих пацієнтів.

На місці катастрофи знайшли решту іскозної машини і коюрату з записаними буквами. На передній стороні стенографічних записки. В Тельмежарі арештовано комуністичного адвоката, д-ра Назя. При ревізії в його мешканні знайшли тайну радіола станцію надслуху.

Записана влада визначила нагороду 30000 рублів за викриття злодійства.

\_\_\_\_\_



# Коломийські гімназисти перед судом.

Перший день судової розправи проти Конст. Сельського і 7. тов.

Сьогодні стануло перед львівською лавою суддів присяглих під замітом гол. аралі з гімн. учеників і учениць з Коломиї а саме: 1) Кон-стантин Сельський, уч. VIII. кл. гімн., літ 22; 2) Марта Кузьмінна, абс. гімн., літ 20; 3) Володимир Маруняк, абс. гімн., л. 22; 4) Нестор Гнатишак, уч. VII. кл. гімн., л. 20; 5) Данило Березовський, уч. VIII. кл. гімн., л. 19; 6) Даміян Герасимюк, уч. VIII. кл. гімн., л. 19; 7) Зеновій Михалецький, уч. V. кл. гімн., літ 23; 8) Марія Кузьмінна, уч. V. р. сем. літ 19.

З тих обвинувачених Н. Гнатишак, Д. Герасимюк, З. Михалецький і Марія Кузьмінна відповіли з вільної стони.

Трибуналові проводить с. о. с. Тертіль, обвинувачує прокуратор Ліпп, на лаві оборонців засідають д-р Старосольський, д-р Шухевич, і д-р Ганкевич.

Акт обвинувачення закидає всім вище наведеним, що вони належали в Коломиї, в рр. 1929. і 30. до тайної організації УВО та переходили та поширювали „Сурму“, а зокрема К. Сельському і В. Маринякові ще й це, що привабливали до цієї організації нових членів. Ввиду цього мали допуститися вони злочину головної аралі в § 58. к. з.

Переходячи до конкретних закидів акт обвинувачення подає, що К. Сельський і Марта Кузьмінна (ця остання в мужеському одязі) бажаючи заперечити поголоскам польської газети, що УВО азівдовано, розліплювали в дні 29. серпня 1930 р. на вулицях Коломиї примірники „Сурми“, на чому й їх приловлено. При особистій ревізії найдено у них кільканадцять чисел „Сурми“, а у Сельського „Евіденційний листок“.

Крім цього підчас переводженого тусу у обв. Сельського і Кузьмінної Марти найдено ще більше чисел „Сурми“ і блочки на „Боевий Фонд“.

Обов обвинувачені при першому переслуханні заперечили свою приналежність до УВО, а шойно пізніше Сельський признався, що є негаприсяженим членом УВО, а притягнув його до цієї організації В. Маруняк, який йому передав декілька примірників „Сурми“ і „Евіденц. Листок“, який Сельський мав відбити на шап'юграфії і роздати, кому уважав за відповідне. Від тогож Маруняка одержав 14. VIII. 1930 р. 70 чисел „Сурми“ до розповсюдження. Частину з них роздав, а частину постановив розліпити на вулицях Коломиї, при чому зазначив, що ініціатором цього був він сам а Марта Кузьмінна мала йому тільки помагати. Натомість переслухана Марта К. твердила, що почин до розліплювання дала вона, а не хто інший. Крім того зізнала, що їй відомі в цілій УВО і вона сама є її членом, а навіть зложила присягу. Поватим відмовилася від інших інформацій.

На основі записків, найдених при обв. Сельському, в яких він зазначував кому передав „Сурму“, арештовано Маруняка, Гнатишака, Березовського, Герасимюка і Михалецького, які

однаке переслухували в поліції а опісля й у слідчого судді заперечили будьяк би були відборцями чи кольпортерами „Сурми“. Сельський залив, що „Сурму“ всунув всім вище наванним до кишені без їхнього відома, а для евіденції зазначив собі це у нотесі.

Вкінці про Марію Кузьмінну, сестру Марти а наречену Сельського акт обвинувачення каже, що вона мешкаючи разом з Мартою мусіла знати про переходувану „Сурму“, тому й повстало підозріння, що вона теж до УВО належить. Підозріння це утвердила переведена у Кузьмінн вдруге ревізії, вже після арештування Марти і тоді найдено 7 примірників „Розбудови Нації“. Однаке Марія ствердила, що найдені примірники є власністю сестри, а вона сама до ніякої вини не почувається.

Стільки акт обвинувачення.

Першого дня зізнавали по чера! всі обвинувачені. Перший складає зізнання К. Сельський. До УВО не належить, є тільки його симпатиком. Це, що сказав на поліції, було вимушене побоюми, „Сурму“ читав, „Евіденційний Листок“ зладив для спортового гуртка що існував при коломийським „Соколі“, відбив його на шап'юграфії д-ра Шипайла за дозволом його конципієнта. „Сурму“, яку одержав від невідомої особи, вкладав своїм товаришам до кишені без їх відома. В'ї піддав думку Марті Кузьмінній до розліплювання „Сурми“.

Марта Кузьмінна, гімн. абсолютка каже, що є карним членом УВО, знає добре його програму, уважає, що українську державність можна здобути тільки дорогою революційною або еволюційною, на вірність революційним ідеям тої організації зложила присягу, що буде стремити до незалежності України.

Ії зізнання зробили помітне вражіння на присутніх, зокрема на лаві суддів присяглих. Говорить скромно без афектації. Дальше цікаве й те, що між обвинуваченою Мартою Кузьмінною і К. Сельським ведеться спір щодо моменту, хто кого намовив до розліплювання „Сурми“, при чому слідно, що кожна зі сторін бажає перевернути на себе головну вини.

Відтак переслухувало дальших обвинувачених, а то Маруняка, Гнатишака, Березовського і Михалецького, які до ніякої вини не почуваються. До УВО не належали, про яку знали тільки з часописів, „Сурми“ від Сельського не одержували.

Вкінці Марія Кузьмінна твердить теж, що до ніякої тайної організації не належала, була тільки у „Пласті“ до часу, коли він був легальний. „Розбудову Нації“, яку найдено при другій ревізії в її кімнати, це власність сестри Марти.

Обвинувачений Герасимюк на салі несприсутний, тому, що виїхав за кордон і проти нього слідство застановлено.

На тому покінчено сьогоднішню розправу і предсідник відложив її до завтрашнього дня.

## ОСТАННІ ВІСТІ

### НОВЕ УКРАЇНСЬКЕ ЗАЖАЛЕННЯ В ЖЕНЕВІ.

До Ліги Націй вплинуло нове зажалення української меншини в Польщі, що торкається трактування гр.-кат. клиру.

„Де Травель“ повідомляє, що секретаріат Ліги відкинув це зажалення.

Справи німецької меншини та польсько-ланцізьські справи відуть на порядок Ліги 19. вересня.

### АКТ ОБВИНУВАННЯ ПРОТИ 11. Б. БЕРЕСТЕЙСЬКИХ ВІЗНІВ.

До відділу окр. карного суду у Варшаві надійшов акт обвинувачення проти 11. бувш. берестейських в'язнів, а саме: пос. Барліцького, Лібермана, Дібоа, Мастека, Прагера, Цюлкоша (всі а ППС), Керніка й Вітоса (Піаст), Багінського (всі а Пуска (Віза) та Савіцького (Стр. Хл.) Вони обвинувачені за вини з к. к. § 100. і 101.

Головна точка обвинувачення зводиться до того, що вони від 1928. до вересня 1930 р. старалися повалити існуючий державний устрій, усунувши уряд і до того зміряли підбурюванням проти уряду, намовляли не платити податків, дискредитували й осмішували цей уряд у відозвах і злочках, утворювали спец. кадри задля збройного повалення уряду, при чому того вини не доконали з причин, незалежних від їх волі.

У судових колах сподіються, що розправа відбудеться вже з початком листопада. З інших джерел звіняють, що шойно в грудні. Обвинувачуватимуть два прокуратори.

### ЗА СКЛИКАННЯ СОЙМУ.

17. вересня нараджувалися прем. Кристор і марш. Сігалський в справі урухомлення праць союму. У зв'язку з тим звіняють, що де-

крет президента про скликання союму й сенату появляться вже в найближчих днях.

### ВИБОРИ ДО М. РАДИ В ДРОГОБИЧІ.

На мурах м. Дрогобича появилися афіші, які визначають вибори до міської ради на 11. жовтня.

### НЕВДОВОЛЕННЯ В АНГЛ. АРМІЇ ТА ПОЛІЦІЇ.

Кораблі англійської атлантичної флоти, що були в пристані Кромарті Фірт дістали приказ відіслати до своїх пристаней. Моряки не хотіли піднести якора. На кружляку „Валіант“ почався страйк. За приміром того кружляка пішли залози інших кораблів. Офіцери самі хотіли спустити якорі; моряки заявили, що спустять другий. Палачі не вдержували вогню й він погас. Лише на деяких кораблях згодилася залоза робити службу. На інших службу робили старшини. Шойно завдяки інтервенції адм. Естан Ростема залози згодилися робити службу і хочи в них дозв'язування і проведи інших адміраліції домагаються підвишки плати. Коли не дістануть від адміраліції гарантії, потвердженої парламентом, кинуть службу.

„Дейлі Герелд“ повідомляє, що також в армії і в поліції замітні признаки бунту з причини зменшення платні.

### Д-Р ПЕРІМЕР У ЮГОСЛАВІЇ.

„Н. Вр. Тбт.“ повідомляє з Ліниці, що прокуратура після розглянення матеріалу сконфіскованого в кн. Штаренберга, випустить його на волю. — Д-р Перімер не виїхав до Італії, а є далі в Маріборі. Від югославянської влади він дістав умовний дозвіл на побут.

### ЕСПАЇЯ РОБІТНИЧОЮ РЕСПУБЛИКОЮ.

Кортеси (парламент) після дискусії над конституцією прийняли 170 голосами проти 152 внесения соціалістів, яке каже, що Еспаїя є робітничою республікою.

## НОВИНКИ

— Українська робітня футер Юліана Глущевського, Львів, вул. Коперника 16. II. пов. Тел. 4-46. — Догідні умови. 254—?

— Адвокат Даміян Охримович отвориє і веде адвокатську канцелярію в Стрию, Трибунальська 30. 500 1—3

— Подешевіло все: жарівки, годирське приладдя, спизорики, зеркальця, ліжничі апарати VIO у Івана Бунди, Львів, вул. Сикстуська 29. тел. 81—11. 463 4—13

— Дирекція Міських Театрів, після порозуміння з президією міста, віддала Великий Театр Союзові Артистів Драми З. А. С. П., а Театр Ріжнородностей львівській філії З. А. С. П. на час від 16. до 30. вересня, Т-во Приятелів Музики й Опері згодилося віддати Союзові Артистів музичного відділу З. А. С. П. Театр Новостей на той сам час. Так упорядували переходовий час театрального сезону як у цьому сезоні так і на будуче.

— Пошесть красухи у Львові. Міський уряд здоровля занотував кілька випадків захворювань на красуху (шкарлатину). У зв'язку з тим міський уряд пригадує охоронні приписи проти пошести.

— З львівської хроніки. Кризь відчинене вікно мешкання Ервіна Меллена при вул. Черешневій ч. 15. шезли дорожнєвості варті 800 зол. — Не мав у що вбиратися невідомий містєць від отворання чужих дверей і позичив собі убрання вартості 800 зол. з мешканця Осила Гріндберга при вул. Зборівській. — З крамниці Юлія Любельського при вул. Рутівського 5. хотіли дві злодійки акрасти кілька кримських шкірок, але це їм не вдалося. — При вул. Городецькій зайнялася овочарня.

— Ревізії й арештування. Дня 13. і 14. ц. м. відбувалися в селі Волківці, пов. Борщів, між селянами туси, але чого поліція шукала, годі азнати. Арештовано трьох селян, з яких одного відставлено до Чорткова.

— Вже найшовся „замаховець“. Ми вже повідомляли, що на залізничному шляху біля Комарна найшли кавалок шини та що часть польської преси подала була цю вістку під сензаційним заголовком „Замах на поїзд“. Та ось поліція арештувала 23-літн. Вас. Мацькова і він признався, що пять літ працював як залізничний робітник, а тепер він безробітний, тому постановив покласти на зал. шляху цю шини, а потім зголоситися, що її усунув. У нагороду за те Мацьків хотів дістати роботу при залізниці.

— Льокальна візія в Жнятині. У зв'язку з відложеною справою обв. Заяця, відбулася 16. вересня льокальна візія в поліц. станіниці у Жнятині. У присутності делегованого судді городського суду в Белзі Ставарського і оборонця д-ра С. Шевчука описано пивницю, в якій передержували обв. Заяця.

— Застрілився капраль кінних стрільців. У Жовкві застрілився капраль 6. полку кінних стрільців Г. Бахтнюк.

— Потонув із кіними та возом. У Пруті потонув 18-літній Петро Футудайчук із Княждвора, як переїздив возом тією рікою вертаючи з Товмачика. Вир ухопив віз і хлопець потонув із кіними й возом.

— Бійка в'язнів із поліцією у берестейському суді. В окружнім суді в Бересті над Б. напикінці розправи проти 29 обвинувачених у приналежності до комуністичної партії Зах. Білоруси після відчитання присуду (8 обв. дістало по 7 літ тюрми, 6 по 5 літ, 4 по 4 роки, 11 увільнили) один із обв. викликнув „Геть із окупантами східних земель!“ На цей оклик решта в'язнів кинулася на поліцію. Почалася на салі бійка між в'язнями й поліцією. Шойно як прийшла поліційна підмога, відвели засуджених до тюрми.

— Арештування комуністів. У Варшаві зліквідовано, як повідомляє польська преса, акцію ведену центральним військовим відділом польської комуністичної партії, звернену проти польської армії. При ревізії найдено матеріал, що обтяжує учасників цієї акції, й арештоване 27 осіб, між ними відомих комуністичних діячів Сітарського, Малєцького, Майхшака та Гурського.

— Що буде після зудару місяця і землі? Місяць був колись частиною нашої землі, тепер шораз більше піддається силі притягання землі і його шлях наближується шораз більше до її поверхні. Наука не може виключити випадку, що колись в далекій майбутності, коли притягання землі переможе, обі планети можуть з'єднатися з страшною, руйнуючою силою. В тім випадку, воздух заповниться би трійливі газів місяця та відломки обох планет, а тим самим всяке життя на землі перестало б існувати. Сила зудару може відірвати від місяця і землі тільки частини, що в своєму бігу вони получаться і створять нову масу. А то нове небесне тіло на основі законів природи матиме власний обіг і повстане нова планета, що буде кружляти а



[illegible]



1-1	1-1	збо в кнжарных.	1-1	1-1
-----	-----	-----------------	-----	-----